

вести детальний облік відпуску запасів протягом звітного періоду виключно у натуральних вимірниках. Собівартість вибувчих запасів розраховується тільки в кінці звітного періоду. При постійній системі обліку необхідно собівартість вибувчих запасів розраховувати щоденно або після кожної операції по вибуттю запасів [1].

У окремих країнах використовуються 2 методи відображення в балансі вартості запасів (Англія, США): метод безпосереднього зниження вартості запасів, при цьому методі збиток, який отримується при знеціненні запасів автоматично включається до собівартості реалізованої продукції та метод відрахувань від знецінення запасів, передбачає відображення збитку від знецінення запасів окремою проводкою та рядком у «звіті про прибутки і збитки».

Висновки. Вибір методу обліку запасів та їх оцінка повинні здійснюватись як з урахуванням набутого вітчизняного досвіду, так і досвіду зарубіжних країн. Згідно здійсненого дослідження з'ясовано, що перевагою міжнародних стандартів обліку запасів є узагальнення найкращої практики світу, логічність викладення, доступність сприйняття будь-якими користувачами. В сучасних умовах господарювання на підприємствах в Україні доцільною є оцінка запасів при їх вибутті за методом середньозваженої величини. Перевага цього методу полягає в тому, що оцінку вартості відпущеного виробничого запасу та запасу в залишках можна знайти відразу в момент здійснення операції, він надає об'єктивне уявлення про вартість запасів і практично не дозволяє здійснювати маніпуляції з цифрами.

Література:

1. Бурдейна Л.В. Порівняльний аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду обліку виробничих запасів. URL: https://journal.bukuniver.edu.ua/ru/media/issue_articles/18_1.pdf
2. Губачова О.М. Облік у зарубіжних країнах: Навчальний посібник. К.:НМЦ Укоосвіта, 2000. 226 с.
4. Лучко М.Р., Бенько І.Д. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: Навчальний посібник. К.: Знання, 2006. 311 с.
4. Бублик О.М. Проблеми управління виробничими запасами на підприємствах та шляхи та шляхи їх вирішення. Управління розвитком. 2014. № 2. С. 90-92.

УДК 330.368

ТІНЬОВІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В ПОДАТКОВОМУ СЕКТОРІ

Яковенко А.О.

*к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування
Одеський державний аграрний університет
м. Одеса, Україна*

Гнатська Т.М.

*к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування
Одеський державний аграрний університет
м. Одеса, Україна*

Анотація. В даній роботі розглядаються причини тіньової діяльності, а саме проблеми пов'язані з ухилення від сплати податків та обов'язкових платежів. Виділено поняття «конвертаційний центр» та пояснюються принципи та механізм їх функціонування. Схематично показано послідовність обернення безготівкових коштів підприємства в «тіньову» готівку. Досліджено наслідки існування «конвертаційних центрів» для економіки держави, а також зазначено напрями, що окреслюють певні заходи щодо їх подолання.

Ключові слова: оподаткування, тіньова економіка, конвертаційний центр, податок на додану вартість.

Постановка проблеми. Подвійні стандарти політичної та економічної систем, які існують в Україні, навчили пристосовуватись і бізнес, і громадянське суспільство. Українські суб'єкти господарювання звикли постійно адаптуватися до нових «податкових» та «політичних» правил. Це змушує постійно займатися питаннями адміністрування та шукати способи, як продовжити діяльність компанії в змінних умовах. Все частіше дані способи та методи збагачення бізнесових структур переходять рамки закону.

Виклад основного матеріалу. Особливого значення на розвиток та умови функціонування підприємств має законодавча база в сфері оподаткування. Чимало господарюючих суб'єктів постійно знаходяться в напружених відносинах з державними органами адміністрування податків та зборів. Для кожного конкретного підприємства передбачені різні види та кількість податків, чимала кількість правил та виключень. Бізнесу важко працювати у такій бюрократичній системі. Це створює непорозуміння і можливість для «тіньових» та корупційних схем, що призводить до негативних результатів загального стану економіки країни.

Аналізуючи напрацювання експертів, в царині «тіньової» економіки, можна відмітити, що надані цифри кількості прихованих економічних операцій абсолютно приблизні: за однією версією, в «тіні» перебуває третина української економіки, за другою – трохи більше 40%, за третьою – взагалі всі 70%. Знайти достовірні дані щодо того, скільки в Україні бізнесу і виробництва заховано в підпіллі, скільки підприємств «зависло» в сірій зоні, неможливо.

В загальному розумінні тінізація пояснюється, як діяльність суб'єктів господарювання, що знаходиться за поза офіційним обліком та контролем, таким чином не є об'єктом оподаткування та направлена на незаконне збагачення власників бізнесу. Детінізація економіки – це цілісна система дій законодавчих та виконавчих органів влади, спрямована на попередження, подолання та усунення причин і передумов тіньових явищ та процесів.

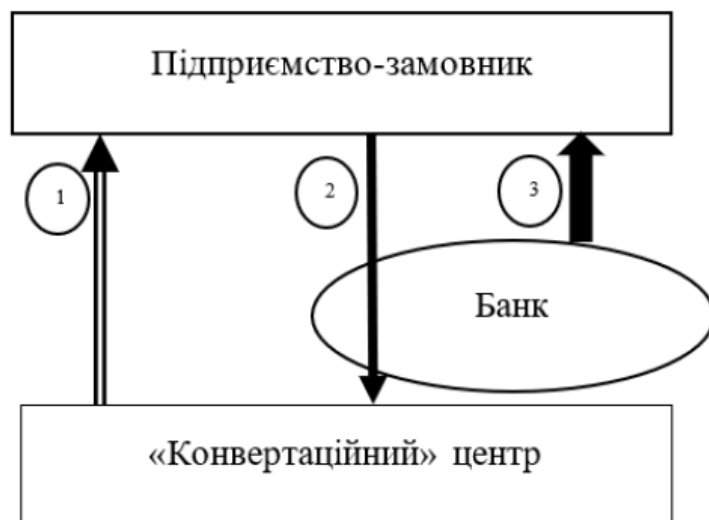
Досліджуючи «тіньові» операції суб'єктів господарювання, варто виділити поняття «конвертаційний центр». «Конвертаційний центр» представляю собою сукупність підприємств з ознаками фіктивності операції та транзитних підприємств та їх клієнтів. Конвертаційні центри з'явилися в Україні не раніше 1993 року. В той час українські господарюючі суб'єкти потерпали від надмірно великих податків.

Конвертаційні центри загалом створюються з метою ухилення від сплати податків діючими платниками, дозволяють, шляхом оформлення безтоварних операцій, виводити безготівкові кошти та конвертувати їх в готівку. Безтоварність операції – це один з видів недійсної (фіктивної) угоди. Суб'єкти господарювання домовляються про проведення певної операції, оформляють відповідну документацію, проте факт (подія) здійснення даної операції відсутня. Даний вид порушення законодавства проводять, наприклад, для надання підприємству-замовнику недійсного податкового кредиту з ПДВ, задля зменшення для нього податкового зобов'язання з ПДВ до сплати в бюджет.

Основний склад учасників «конвертаційного» центру для юридичних осіб включає: підприємства з ознаками фіктивної діяльності, «транзитні підприємства» та «клієнтів» конвертаційного центру.

«Транзитні» підприємства – це такі підприємства, які в ланцюгу протиправних фінансово-господарських схем виступають проміжною ланкою між фіктивними організаціями і легальними підприємствами, та виконують функції «прикриття» і протидії правоохоронним органам у виявленні фактів ухилення від оподаткування та інших порушень законодавства, що вчиняють реально діючі підприємства. «Клієнти» конвертаційного центру отримують найбільшу вигоду від проведених операцій.

Загальну схему «конвертації» коштів представимо на рисунку 1.

Рис. 1. Схема «конвертації» коштів

Таким чином, досліджуючи систему узгоджених дій «конвертації» коштів, відповідно до наведеної схеми, розберемо послідовність обернення безготівкових коштів легального підприємства в «тіньову» готівку.

На першому етапі підприємство-замовник домовляється з представниками «конвертаційного» центру (організаторами) щодо умов здійснення операції «конвертації» коштів. Відповідно оформлюються та направляються підприємству-замовнику документи з недійсної поставки товарно-матеріальних цінностей або надання послуг. Даний етап є прикриттям безтоварної поставки. На другому етапі підприємство-замовник направляє безготівкові кошти фіктивному підприємству, у якого відкритий рахунок у певному банку. Третій етап представляє собою взаємодію з банківською установою. Найчастіше банки також володіють інформацією про дані недійсної операції та за свої послуги отримують відповідний відсоток винагороди від суми проведення. Представники «конвертаційного» центру знімають готівку з розрахункового рахунку банку і, за мінусом попередньо узгодженої суми винагороди, віддають кошти підприємству-замовнику. Сума винагороди «конвертаційному» центру може складати від 10 до 15% суми операції.

Рух коштів починається з перерахування безготівкових коштів підприємства-замовника на поточний рахунок підприємства з ознаками фіктивної діяльності (або рядупідприємств, організованих в «конвертаційний центр»), далі для підприємства-замовника оформлюються документи фіктивної (безтоварної) поставки товару або надання послуг. На третьому етапі кошти перенаправляються, за попередньою домовленістю, суб'єктам підприємницької діяльності, з метою оформлення закупівлі відповідного товару, на який буде складено фіктивні документи для підприємства-замовника. І вже потім кошти в готівковому виразі, за мінусом винагороди учасникам, повертаються через транзитні підприємства замовнику операції. Суб'єктами підприємницької діяльності можуть виступати фізичні особи-підприємці на спрощеній системі оподаткування, так як їх витрати не контролюються податковими органами, тобто вони можуть знімати готівку зі своїх розрахункових рахунків на будь-які цілі.

Такі підприємства не платять в бюджет податки та збори, тому зникають за два-три місяці. Проблема функціонування «конвертаційних центрів» позначається на діяльності держави з огляду на те, що через їх існування в бюджет або не надходять, або з нього «вимивають» мільярди коштів, які можна використати на зміцнення української економіки та соціальне захищення населення. Відповідно, паралельно з «конвертаційними центрами», виникає супутнє нездорове суспільне явище – корупція.

Наразі для бізнесу такі схеми – це своєрідна схованка від системи оподаткування та спосіб збагачення керівників підприємств. Насамперед пропонується створити механізм міжвідомчої координації, що дозволить в собі акумулювати всі наявні ресурси

правоохоронних та контролюючих органів для відстежування та попередження незаконних фінансових. Пропонується спростити систему оподаткування та ведення бізнесу, зокрема, зменшити податковий тиск на малий та середній бізнес, скоротити кількість перевірок та автоматизувати процес контролю за діяльністю підприємств. Водночас, гострим є питання кваліфікації персоналу податкових адміністрацій, їх професійної підготовки та оперативного вирішення виявлених ними недоліків роботи суб'єктів господарювання в області фіскальної політики. Одночасно переглянути та посилити відповідальність суб'єктів господарювання за незаконність проведених операцій та ведення бізнесу.

Висновки. Отже, детінізація української економіки є першочерговим питанням зміцнення економіки в країні. Податкова система потребує кардинальних змін в адмініструванні та системі оподаткування.

Значення даного дослідження полягає в поглибленні розуміння процесів, пов'язаних з «тіньовою» економікою в сфері «конвертації» коштів в готівку та існування «конвертаційних» центрів. Проінформованість економічної спільноти про наявність конкретних тіньових схем, та розуміння їх існування, дозволить розробити систему погоджених дій щодо припинення здійснення незаконних фінансових операцій. Одним із важливих напрямків подальших досліджень є конкретизація шляхів подальшого реформування сфери оподаткування та економічного контролю з метою зниження податкового тиску на бізнес задля скорочення рівня тінізації української економіки.

Література

1. Гнат'єва Т.М. Аналіз рівня захищеності економічних інтересів аграрного виробництва в умовах інтеграції України до світового економічного простору / Т.М. Гнат'єва, О.О. Давидюк / Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2017. - № 6.

2. Кравчук А.О., Вихристюк С.В. Нарощення фінансових потоків суб'єктів аграрного бізнесу. *Інвестиції: практика та досвід. Економічна наука.* 2018 р. С. 31-37.

3. Кравчук А.О., Карабанов О.В. Діагностика та моніторинг діяльності суб'єктів аграрного бізнесу. *Український журнал прикладної економіки.* Том 1, №4 2016, 56-64 с.

УДК 631.162

ВИБІР ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Ярош В.

*здобувач освітнього ступеня «Магістр»
Одеський державний аграрний університет,
м. Одеса Україна*

Анотація: Висвітлено питання облікової політики в аграрних формуваннях. Описані умови основ виникнення й побудови облікової політики. Обґрунтовано вплив факторів на вибір облікової політики підприємства.

Ключові слова: бухгалтерський облік, облікова політика, аграрне підприємство,

Постановка проблеми: Бухгалтерський облік повинен здійснюватися за певними правилами, реалізація яких повинна забезпечувати максимальний ефект від ведення обліку, а саме своєчасне формування фінансової й управлінської інформації, її вірогідність і корисність для менеджменту й інших заінтересованих користувачів. Теоретично можливі три підходи до рішення завдань установалення правил організації обліку в галузі виноградарства: централізований, децентралізований і змішаний.

При першому підході бухгалтерський облік і порядок його ведення регламентується з єдиного центру. Другий підхід припускає індивідуалізацію правил бухгалтерського обліку для кожного структурного підрозділу або господарюючого суб'єкта, що, забезпечує максимальну відповідність облікових процедур характеру діяльності підприємства, але не